

HDSR - Algemene beschouwingen 1 juli 2020

Voorzitter, college en leden van het AB,

In deze beschouwing begin ik met een korte terugblik op het eerste jaar. Daarna ga ik in op een aantal onderwerpen uit de Voorjaarsnota (VJN). De ondertitel van de VJN is 'Positie kiezen' en dit wil ik doortrekken in mijn betoog. Bij de speerpunten geef ik, waar mogelijk, aan welke positie de PvdA zou willen kiezen. Uiteraard met de kennis van nu, veel onderwerpen moeten nog worden uitgewerkt.

We zijn nu ruim een jaar onderweg sinds de verkiezingen en het nieuwe bestuur. Medio 2019 is een start gemaakt met de doelstellingen uit het nieuwe coalitieakkoord 'Verder bouwen aan toekomstig bestending waterbeheer'.

Als we terugkijken op dat jaar zijn er al mooie stappen gemaakt. Ik noem een aantal onderwerpen waarbij we blij zijn met de eerste resultaten.

- Een nieuwe nota peilbeheer is vastgesteld, met een kanteling in de visie. Een stroom-op-waartse benadering en waarbij de nieuwe peilbesluiten moeten bijdragen aan het terugdringen van de bodemdaling.
- Visie op Duurzaamheid, waarbij concrete invulling wordt gegeven hoe we energieneutraal in 2030 kunnen worden. Dit geeft een basis voor de uitwerking van concrete voorstellen voor het AB. Hierin beginnen we niet bij 0, de zonnepanelen in de Bilt, Breukelen, Bunnik, Driebergen, Leidsche Rijn, Rhenen, Wijk bij Duurstede, Woerden en Zeist leveren al een goede bijdrage.
- Onderwerpen waarbij we innovatief zijn en vooroplopen zoals de aansluiting van het ICT systeem DSO als eerste waterschap en de fijnzeven op onze zuivering in Leidse Rijn waarmee we de grondstof cellulose uit het afvalwater halen. Dit is 1 van de 5 benoemde grondstoffen van de lijst focus grondstoffen van de Energie en Grondstoffenfabriek.

We zien nog veel grote uitdagingen voor het waterschap, hierbij denken we aan de gevolgen van klimaatverandering zoals enerzijds het kunnen borgen van de waterveiligheid en anderzijds de toenemende droogte. Droogte heeft negatieve gevolgen voor agrariërs, de natuur, het verergerd bodemdaling en daarmee de uitstoot van methaan en CO₂. En de droogte maakt het klimaat in de stad minder prettig. Door droogte komen waterschappen nog meer in het maatschappelijk debat terecht, goed dat HDSR zichtbaar is en laat zien wat wij doen.

Een andere ontwikkeling is dat de overheid (en dit willen wij ook) steeds duurzamer moet worden en hierbij steeds meer doet aan herbestemmen van eigen grondstoffen. Dit vraagt om innovatie.

Een laatste ontwikkeling die we willen noemen is een verandering in het werken door andere verwachtingen van de overheid door bijvoorbeeld de omgevingswet. Met het digitaal werken en alles vanuit één overheid. Waarbij we ook een dienstverlenend en toegankelijk karakter verwachten. In ieder geval iets dat wij als de PvdA erg belangrijk vinden.

Als PvdA staan wij achter de voorgenomen ambities via de 10 strategische lijnen. Het sluit aan bij ons coalitieakkoord en het is mooi om te zien dat hier weer verdere invulling aan wordt gegeven in 2020. We vinden het goed dat HDSR zich inzet voor belangrijke maatschappelijke vraagstukken waarbij het waterschap van toegevoegde waarde is of kan zijn.

Te lezen is dat binnen de 10 strategische lijnen keuzes gemaakt moeten worden. Veel onderwerpen zitten nog in de planfase en keuzefase. Wat zegt dit dan over de ambitie die we willen behalen deze bestuursperiode. Is die dan nog steeds realistisch? Voor de volgende voorjaarsnota zien we graag van het college een stand van zaken, hoe staan we ervoor na twee jaar tov coalitieakkoord.

Op een aantal strategische thema's willen we ingaan;

Een grote opgave voor het waterschap is de droogte. Krantenkoppen geven aan dat het de droogste maanden in decennia zijn geweest. Bij droogte wordt snel het waterschap aangekeken als belangrijke overheid om de voortkomende problemen aan te pakken. Het is goed om te lezen dat HDSR droogte op verschillende niveaus aanpakt, bijvoorbeeld landelijk door KWA+ en voorstel 2e Deltaprogramma en verschillende samenwerkingen op regionaal niveau (RAS/U16). Daarbij zetten we in op een robuuster watersysteem dat op termijn beter bestand is tegen droge en natte periodes. We zoeken in droge periodes de bovenste marges van de peilen op en vinden dan we hierover meer naar buiten kunnen treden.

Als AB-lid leeft bij mij nog wel de vraag: doen we genoeg en welke maatregelen zijn dit dan? Laat duidelijker zien wat HDSR doet aan de droogte. Op de website staat amper informatie. Mogelijk kan er iets van een factsheet voor inwoners en bedrijven en het AB geplaatst worden.

De PvdA is voor inzetten op klimaatadaptatie in de stad. Hier is een stroomopwaartse pro-actieve houding nodig, omdat de primaire verantwoordelijkheid voor het stedelijk gebied bij de gemeenten ligt. Ook geven we voorlichting wat inwoners zelf kunnen doen aan wateroverlast en hittestress.

We zijn het eens met de ambities voor de ontwikkelingen bij zuivering. Medicijnrestenresten en nieuwe stoffen aanpakken is belangrijk voor het welbevinden van mens en dier en voor het zojuist genoemde gezonde water. De aanpak bij de bron kan hierin goed bijdragen. De PvdA is voor innovatie inzetten bij zuivering. HDSR is hierbij op aantal onderdelen ook koploper zoals bij de aanpak medicijnresten in Houten en we hebben de grootste Nereda installatie van Europa! Wij willen dat ons waterschap op deze dossiers nauw gaat samenwerken met andere waterschappen, technologische instituten en bedrijfsleven.

Op de zuiveringen van HDSR kunnen we kansen creëren. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan het omzetten van overtollige energie in waterstof. Die waterstof kan gebruikt worden om aan woonwijken te leveren ipv aardgas. Dit maakt de energietransitie voor iedereen betaalbaar en aantrekkelijk. Vergelijkbare projecten zijn TEO/TEA waarbij we warmte uit oppervlaktewater of afvalwater gaan generen. De TEA installatie in Utrecht Overvecht biedt zometeen veel gezinnen die het financieel lastig hebben een ideale kans om zonder investeringen of andere meerkosten toch mee te doen in de energietransitie.

Positie: innovatie bij toepassingen van zuiver en in samenwerking met.
--

Een duurzaam waterschap met als doelstelling om in 2030 energieneutraal te zijn vinden we erg belangrijk. Dit onderwerp is in vorige AB uitgebreid behandeld met de visie op Duurzaamheid.

Een belangrijk onderwerp is het tegengaan van bodemdaling. Het nadelige effect van de bodemdaling op het klimaat moet worden afgeremd. Het waterschap gaat werken aan een positiebepaling. Wij vinden het belangrijk dat er aandacht is voor korte, maar met name lange termijn effecten. Want tig jaar blijven malen en dalen is geen

optie. Dan blijven de veenweidegebieden klimaatgassen uitstoten er is geen incentive voor de boeren om de bedrijfsvoering aan te passen aan nattere omstandigheden. Samen met agrariërs en medeoverheden moeten we hier over het gesprek blijven voeren en een langetermijnstrategie bedenken.

Ook willen we even kort terugkomen op het project Sterkte Ledijk. Bij de voorkeursalternatieven in de afgelopen commissie SKK besproken is het al genoemd. De PvdA is niet voor een kale dijk. De PvdA rode dijk:

- krijgt, waar mogelijk, een recreatieve functie door ze toegankelijk te maken voor fietsers, voetgangers en de aanwonenden.
- is waar mogelijk bloemrijk en groen, waarbij ze niet alleen mooier en sterker wordt, maar ook bijdraagt aan biodiversiteit.
- de rode dijk is ook een dijk met zoveel mogelijk behoud van cultuurhistorie. Het waterschap moet met de lokale partners als gemeenten en bewoners zorgen voor de restauratie en óf instandhouding van monumentale objecten langs de Lekdijk, zoals de Heul.

De ruimte in onze begroting is beperkt om alle ambities zelfstandig te realiseren. De genoemde meekoppelkansen en het 'Samen met ander overheden' willen we zeker actief stimuleren.

We ondersteunen de 5 mln die is uitgetrokken voor synergiekansen. We zien het voorstel voor invulling hiervan graag tegemoet.

We kiezen de positie van het 'zoveel mogelijk synergie kansen' verkennen en door AB laten afwegen. Daarbij een open en transparante overheid met heldere wederzijdse communicatie.'

De PvdA staat achter de splitsing van eigen ambities voor gezond water en de KRW doelen. Dit geeft ons meer vrijheid en hopelijk een gerichtere verbetering van de waterkwaliteit tot in de haarvaten van ons watersysteem. In het jaarverslag is aangegeven dat de KRW doelen (nog) niet worden gehaald. Dit baart ons zorgen. We zien dat water steeds meer gebruikt wordt als zwemlocatie, het is wenselijk voor het genieten van water dat de waterkwaliteit omhoog gaat. Dit jaar worden herziene doelen en maatregelen aan het bestuur voorgelegd, zodat we hier een beter beeld over kunnen vormen.

Tot slot, nog een opmerking over de kaders waaronder je het werk doet. De PvdA vindt het goed om te zien dat het waterschap het 'social return beleid' doorzet. Ook bij aanbestedingen door het waterschap is het een vereiste. Hierdoor krijgen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt grotere kansen om aan het werk te gaan.

Het kunnen werken en meedoen in de samenleving is voor de PvdA een belangrijk speerpunt. Als overheidsorganisatie hebben we hier een voorbeeldfunctie in.

Bij de onderwerp begroting komen terug op het financiële kader. Al even kort, we kunnen ons vinden voorgestelde proces om bij de ontwerp-begroting de mogelijke effecten van de corona mee te nemen in een integrale afweging bij de VNJ 2021.

Tot slot,

Voorzitter, collega en leden van het AB, ik vat mijn betoog samen:

We kijken terug op een bewogen jaar, waarbij verandering in gang is gezet en de eerste resultaten zichtbaar zijn. Wij kiezen voor een positie waarbij HDSR;

- op een aantal dossiers koploper is zoals innovatieprojecten bij de zuivering;
- zich inzet voor belangrijke maatschappelijke vraagstukken waarvoor het waterschap van toegevoegde waarde kan zijn zoals energie uit oppervlakte water.
- bij projecten in de openbare ruimte zoals een dijkversterking 'zoveel mogelijk synergie kansen' verkennen en door AB laten afwegen. Daarbij een open en transparante overheid met heldere wederzijdse communicatie;
- en uiteraard projecten en vraagstukken 'Samen met mede-overheden aanpakken, waarbij we ons actief en stroomopwaarts opstellen.

Nanda van Zoelen
Fractievoorzitter PvdA